

**2^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή για τα δικαιώματα του παιδιού
«Το δικαίωμα στην εκπαίδευση»**

Πρόεδρος: Αργυρώ Ιωαννίδου

Αντιπρόεδρος: Αναστασία Κυτταρούδη

Πίνακας Περιεχομένων:

- 1. Καλωσόρισμα του Προεδρείου**
- 2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού**
- 3. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού: ρόλος και αρμοδιότητες**
- 4. Άρθρο 29 Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού**
- 5. Επεξήγηση Ορολογίας**
- 6. Ανάλυση Άρθρου 29 Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού**
- 7. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες**
- 8. Ηλεκτρονικές πηγές**
- 9. Προτεινόμενη Βιβλιογραφία**
- 10. Σχετικές Διατάξεις σε Διεθνές Επίπεδο που προστατεύουν το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση**

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου:

Αγαπητοί συμμετέχοντες,

Σας καλωσορίζουμε στη 2^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση των Επιτροπών του ΟΗΕ «Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη» και πιο συγκεκριμένα στην Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Το θέμα της επιτροπής σχετίζεται με το δικαίωμα στην εκπαίδευση και ως μελλοντικοί διπλωμάτες καλείσθε να παραθέσετε τις προτάσεις σας για τα ζητήματα που τίθενται στον παρακάτω Οδηγό Μελέτης.

Ο παρών Οδηγός Μελέτης θα λειτουργήσει ως πηγή άντλησης βοηθητικού υλικού και ως κατευθυντήρια γραμμή, με σκοπό να χαράξετε τη δική σας πολιτική, σύμφωνα με τα συμφέροντα της χώρας που εκπροσωπείτε. Η απώτερη επιδίωξή μας, όμως, είναι να κατανοήσετε σε βάθος και με πρακτικό αντίκτυπο τον κόσμο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσω της βιωματικής εμπέδωσής τους, όχι μόνο θα γνωρίσετε τα δικαιώματά σας, αλλά θα συνειδητοποιήσετε την αξία του σεβασμού των ελευθεριών των άλλων.

Είναι μεγάλη μας χαρά που θα δουλέψουμε παρέα πριν και κατά τη διάρκεια των ημερών του συνεδρίου, ενώ παράλληλα δε θέλουμε να ξεχνάτε πως η όλη διαδικασία δεν πρόκειται παρά για ένα παιχνίδι ρόλων, με σκοπό να το ευχαριστηθείτε και να έρθετε σε μια πρώτη επαφή με τη λειτουργία των επιτροπών του ΟΗΕ.

Με εκτίμηση,

Ιωαννίδου Αργυρώ- Πρόεδρος
Κυτταρούδη Τατιάνα- Αντιπρόεδρος

«Η εκπαίδευση είναι, πολύ απλά, η οικοδόμηση της ειρήνης αναδιατυπωμένη. Είναι η πιο αποτελεσματική μορφή αμυντικής επένδυσης που υπάρχει» - Kofi Annan, 7^{ος} Γενικός Γραμματέας (ΓΓ) του ΟΗΕ.

2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού:

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ιδίου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών μελών . Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε στις 20 Νοεμβρίου του 1989 την Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία κατοχυρώνει νομικά στο διεθνές πεδίο μια σειρά θεμελιωδών δικαιωμάτων του παιδιού. Από τότε, η 20η Νοεμβρίου έχει καθιερωθεί ως Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού. Ως διεθνής Σύμβαση, δεσμεύει όλα κράτη μέρη που την έχουν επικυρώσει. Θέτει στοιχειώδεις αρχές για την ευημερία των παιδιών στα διάφορα στάδια εξέλιξής τους και αποτελείται από 54 άρθρα. Η Σύμβαση ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Πολωνικής κυβέρνησης και της UNICEF, υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και τέθηκε σε ισχύ το 1990. Μέχρι σήμερα έχει επικυρωθεί σχεδόν από όλες τις χώρες του κόσμου και στην Ελλάδα κυρώθηκε με τον Νόμο 2101/1992 (ΦΕΚ 192/2.12.92).

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη , με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την *«ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας»*.

3.Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού: ρόλος και αρμοδιότητες

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι ένα όργανο συγκροτούμενο από 18 ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και προβλέπεται από τη Σύμβαση με σκοπό να επιβλέπει την εφαρμογή των διατάξεων της από τα κράτη μέρη.

Όλα τα κράτη μέρη της Σύμβασης οφείλουν να υποβάλλουν τακτικά στην Επιτροπή εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων της Σύμβασης στο εσωτερικό τους. Στην πράξη ,τα κράτη μέρη οφείλουν να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους με τις διατάξεις της Σύμβασης. Αυτές οι εκθέσεις εξετάζονται από την Επιτροπή που στη συνέχεια εκδίδει και αποστέλλει στα ενδιαφερόμενα κράτη μέρη τις «Παρατηρήσεις» της επί αυτών. Συχνά η Επιτροπή ζητά από τα κράτη διευκρινίσεις ή κυρώσεις κι άλλων διεθνών συμβάσεων για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού. Παράλληλα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η Επιτροπή προχώρησε στην υιοθέτηση τριών προαιρετικών Πρωτοκόλλων. Το πρώτο αφορά στην ανάμειξη των παιδιών, κάτω των 18 ετών, στις ένοπλες συρράξεις, ενώ το δεύτερο σχετίζεται με την προστασία των παιδιών από την παιδική εμπορία, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία. Επίσης, η Επιτροπή με την υιοθέτηση του Τρίτου Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση το 2014, δύναται να εξετάζει πλέον και ατομικές αναφορές σχετικά με παραβιάσεις των διατάξεων της Σύμβασης.

Τέλος, η Επιτροπή, στην προσπάθειά της να διευκολύνει τα κράτη μέρη στην καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων της ,ερμηνεύει τις διατάξεις της Σύμβασης και δημοσιεύει τα «Γενικά Σχόλια» για συγκεκριμένα ζητήματα και θεματικές.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989) συνιστά την πρώτη ουσιαστικά οικουμενική, εκτενή και περιεκτική συνθήκη ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν έχει εγκαταλείψει πλήρως τον πυρήνα της προσέγγισης των παιδιών ως ατόμων που χρειάζονται φροντίδα και προστασία, ωστόσο αναγνωρίζει κάθε παιδί ως μια μοναδική και ιδιαίτερη προσωπικότητα με τα δικά της χαρακτηριστικά, έμφυτη αξιοπρέπεια και κυρίως, ως φορέα δικαιωμάτων.

Σημ. Η Ελλάδα έχει κυρώσει τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και έχει υπογράψει τα δύο από τα τρία προαιρετικά πρωτόκολλα.

4. Άρθρο 29 Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ):

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:

α) Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του.

β) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

γ) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτιστικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται και για τους πολιτισμούς που διαφέρουν από το δικό του.

δ) Στην προετοιμασία του παιδιού για μια υπεύθυνη ζωή σε μια ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους τους λαούς και τις εθνικιστικές, εθνικές και θρησκευτικές ομάδες και στα πρόσωπα αυτόχθονης καταγωγής.

ε) Στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον.

2. Καμία διάταξη του παρόντος άρθρου ή του άρθρου 28 δεν μπορεί να ερμηνευτεί με τρόπο που να θίγει την ελευθερία των φυσικών ή νομικών προσώπων για τη δημιουργία και τη διεύθυνση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, υπό τον όρο ότι θα τηρούνται οι εκφρασμένες στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου αρχές και ότι η παρεχόμενη στα ιδρύματα αυτά εκπαίδευση θα είναι σύμφωνη με τις ελάχιστες προδιαγραφές που θα έχει ορίσει το Κράτος.

5.Επεξήγηση Ορολογίας:

Εκπαίδευση:

Η εκπαίδευση με την ευρεία έννοια περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που έχουν σκοπό την επίδραση με συγκεκριμένο τρόπο στη σκέψη, στο χαρακτήρα και στη σωματική αγωγή του ατόμου. Από τεχνικής πλευράς, με τη διαδικασία της εκπαίδευσης αποκτώνται συγκεκριμένες γνώσεις, αναπτύσσονται δεξιότητες και ικανότητες και διαμορφώνονται αξίες. Η λέξη προέρχεται από το αρχαίο ελληνικό ρήμα εκπαιδεύω που σημαίνει ανατρέφω από παιδική ηλικία, μορφώνω, διαπαιδαγωγώ. Σύμφωνα με τον Ντυρκέμ, η εκπαίδευση ορίζεται ως η δράση που κατευθύνεται από τις γενιές των ενηλίκων στις γενιές εκείνες που δεν είναι ακόμα αρκετά ώριμες για την κοινωνική ζωή.

Παιδεία:

Ο όρος Παιδεία με την **ευρύτερη έννοια**, προσδιορίζεται ως η γενικότερη καλλιέργεια του ανθρώπου και συνδέεται με έννοιες, όπως η «μόρφωση», η «αγωγή» και η «κουλτούρα». Δεν περιορίζεται βέβαια, μόνο στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά είναι απόρροια της συνδυασμένης επίδρασης κοινωνικών και πολιτιστικών παραγόντων. Εκτός από τη θεσμοθετημένη εκπαίδευση, η οικογένεια, τα μέσα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας, το ευρύτερο περιβάλλον με τις επικρατούσες αξίες και αντιλήψεις, η πολιτιστική ατμόσφαιρα μιας κοινωνίας, επηρεάζουν την πνευματική ανάπτυξη και τη διαμόρφωση του ήθους και της συμπεριφοράς του ατόμου, δηλαδή την Παιδεία του. Μια τέτοια προσέγγιση της έννοιας αποκαλύπτει και το διττό της ρόλο, δηλαδή την ευθύνη της για τη διάπλαση της προσωπικότητας και την κοινωνικοποίηση του νέου. Δηλαδή η παιδεία αναλαμβάνει αρχικά να *αφυπνίσει* και να αξιοποιήσει τις πνευματικές δυνάμεις του ανθρώπου. Γι' αυτό και ο πρώτος ρόλος που καλείται να παίξει αυτή είναι η πνευματική *καλλιέργεια*.

Δικαίωμα:

«Δικαίωμα είναι η από το δίκαιο απονεμόμενη στα πρόσωπα εξουσία για την ικανοποίηση συμφέροντος». Τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν ηθικές αρχές που θέτουν συγκεκριμένα πρότυπα ανθρώπινης συμπεριφοράς και συνήθως προστατεύονται ως νόμιμα δικαιώματα κατά το εθνικό και διεθνές δίκαιο. Θεωρούνται ως «κοινώς αντιλαμβανόμενα αναπαλλοτρίωτα θεμελιώδη δικαιώματα που κάθε άτομο δικαιούται από τη στιγμή της γέννησής του, απλώς και μόνο επειδή είναι ανθρώπινο ον». Αυτά περιλαμβάνουν αστικά και πολιτικά δικαιώματα όπως το δικαίωμα στη ζωή και την ελευθερία, την ελευθερία σκέψης και έκφρασης, καθώς και την ισότητα ενώπιον του νόμου.

6.Ανάλυση του Άρθρου 29 του Σύμβασης σύμφωνα με τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής:

Στις παραδοσιακές κοινωνίες του όχι και τόσο μακρινού παρελθόντος, τα παιδιά θεωρούνταν, κατά κύριο λόγο, ιδιοκτησία των γονέων τους και, βασικά, του πατέρα τους. Το 19ο αιώνα, πληθώρα κρατών και ιδιαίτερα ευρωπαϊκών, άρχισαν να αναδιαμορφώνουν την παραπάνω θεώρηση, δίνοντας πλέον έμφαση στην ιδιότητα των παιδιών ως «*ενηλίκων εν τω γίνεσθαι*», τα οποία έχρηζαν προστασίας. Το κράτος, μάλιστα, ανέλαβε την καινοτόμα πρωτοβουλία παροχής και διασφάλισης της προστασίας τους. Σταδιακά, τα παιδιά άρχισαν να βγαίνουν από την αφάνεια και απέκτησαν μια πρώτη αναφορά ως πραγματικές υποστάσεις. Η αναφορά αυτή, όμως, βρισκόταν ακόμη σε πρώιμη μορφή και τα παιδιά παρέμεναν αντιληπτά ως αντικείμενα υπό προστασία παρά ως υποκείμενα με δικαιώματα.

Η σημασία του άρθρου 29 § 1 έγκειται στο ότι υποστηρίζει και προστατεύει την αξιοπρέπεια του παιδιού και τα अपαράγραπτα δικαιώματα του, θέτοντας 5 στόχους της εκπαίδευσης. Αυτοί είναι: η ανάπτυξη στο έπακρο του συνόλου των ικανοτήτων και της προσωπικότητας του παιδιού (α), *συμπεριλαμβανομένων του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα (β), μια ενισχυμένη συνειδητοποίηση της ταυτότητας του και των δεσμών του με τους άλλους (γ), της κοινωνικοποίησης του και της υγιούς αλληλεπίδρασης του με τους άλλους (δ) και το φυσικό περιβάλλον (ε).*

Το άρθρο 29 §1, όχι μόνο προσθέτει στο δικαίωμα στην εκπαίδευση μία ποιοτική διάσταση, αλλά επιμένει στην ανάγκη για την εκπαίδευση να έχει στον πυρήνα της το παιδί. (μαθητοκεντρική εκπαίδευση) Η εκπαίδευση στην οποία κάθε παιδί έχει δικαίωμα, είναι σχεδιασμένη έτσι, ώστε να του παρέχει δεξιότητες καθημερινής ζωής και μαθησιακές τεχνικές που επιτρέπουν στα παιδιά να αναπτύξουν, ατομικά ή συλλογικά, τα ταλέντα και τις ικανότητές τους και να ζήσουν μια γεμάτη και ικανοποιητική ζωή μέσα στην κοινωνία.

Το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση δεν συνιστά μόνο ζήτημα πρόσβασης, αλλά και *περιεχομένου*. Μία εκπαίδευση με το περιεχόμενό της βαθιά ριζωμένο στις αξίες του άρθρου 29 §1 είναι για κάθε παιδί ένα απαραίτητο εργαλείο στις προσπάθειές του να πετύχει στη διάρκεια της ζωής του μία ισορροπημένη, φιλική προς τα δικαιώματα του ανθρώπου απάντηση στις προκλήσεις που συνοδεύουν μία περίοδο θεμελιωδών αλλαγών, επηρεασμένων από την παγκοσμιοποίηση, τις νέες τεχνολογίες και σχετικά φαινόμενα.

Το άρθρο 29 §1 δηλώνει πως τα κράτη-μέρη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση πρέπει να κατευθύνεται σε *ευρύ φάσμα αξιών*. Αυτή η συμφωνία ξεπερνά τα όρια της θρησκείας, του έθνους και του πολιτισμού, τα οποία έχουν τη βάση τους σε πολλά μέρη του κόσμου. Στην πραγματικότητα, ένα κομμάτι της σημασίας αυτής της διάταξης εντοπίζεται ακριβώς στην αναγνώριση της ανάγκης για μία ισορροπημένη προσέγγιση της εκπαίδευσης η

οποία επιτυγχάνει να συμφιλιώσει διαφορετικές αξίες μέσω του διαλόγου και του σεβασμού προς το διαφορετικό. Επιπρόσθετα, τα παιδιά καθίστανται ικανά να παίζουν ένα μοναδικό ρόλο γεφυρώνοντας πολλές από τις διαφορές που, ιστορικά, έχουν διαχωρίσει ομάδες ανθρώπων τη μία από την άλλη.

Οι λειτουργίες του άρθρου 29:

Το άρθρο 29(1) είναι πολύ περισσότερο από μία εφεύρεση ή μία καταγραφή διαφορετικών σκοπών των οποίων την εφαρμογή πρέπει να επιδιώξει η εκπαίδευση. Μέσα στο γενικό πλαίσιο της Σύμβασης, αυτό εξυπηρετεί να τονιστούν, μεταξύ άλλων, οι παρακάτω διαστάσεις του ζητήματος.

Πρώτον, δίνει έμφαση στη σύνδεση και το αλληλένδετο μεταξύ των διατάξεων της Σύμβασης. Βασίζεται, ενισχύει, ενσωματώνει και συμπληρώνει μία ποικιλία άλλων διατάξεων και δεν μπορεί να κατανοηθεί σωστά χωρίς αυτές. Εκτός από τις γενικές αρχές της Σύμβασης –τη μη διάκριση (άρθρο 2), το καλύτερο συμφέρον του παιδιού (άρθρο 3), το δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη (άρθρο 6) και το δικαίωμα έκφρασης γνώμης (άρθρο 12)- πολλές άλλες διατάξεις μπορούν να αναφερθούν, όπως τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των γονέων (άρθρο 5, 18), ελευθερία έκφρασης (άρθρο 13), σκέψης (άρθρο 14), το δικαίωμα στην πληροφόρηση (άρθρο 17), τα δικαιώματα των παιδιών με ειδικές ανάγκης (άρθρο 23), το δικαίωμα στην εκπαίδευση (άρθρο 28), καθώς και τα γλωσσικά και πολιτισμικά δικαιώματα των παιδιών που ανήκουν σε μειονότητες (άρθρο 30).

Τα δικαιώματα του παιδιού δεν είναι αποσπασμένες και απομονωμένες αξίες στερημένες περιεχομένου, αλλά εντάσσονται σε ένα ευρύτερο *ηθικό θεσμικό πλαίσιο*, το οποίο μερικώς περιγράφεται στο άρθρο 29 §1 και στο προοίμιο της Σύμβασης. Πολλές εκ των κριτικών που έχουν γίνει για τη Σύμβαση απαντώνται συγκεκριμένα από αυτή τη διάταξη.

Δεύτερον, το άρθρο δίνει έμφαση στη *διαδικασία* κατά την οποία το δικαίωμα στην εκπαίδευση προωθείται. Έτσι, προσπάθειες για να προωθηθεί η αφομοίωση άλλων δικαιωμάτων δεν πρέπει να υποσκάπτονται, αλλά να εντείνονται μέσω αξιών που αποκρυσταλλώνονται στην εκπαιδευτική μέθοδο. Αυτό συμπεριλαμβάνει όχι μόνο το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, αλλά και τη γενικότερη διαδικασία, τις παιδαγωγικές μεθόδους και το περιβάλλον όπου η εκπαίδευση λαμβάνει μέρος, είτε είναι το σπίτι, είτε το σχολείο είτε οπουδήποτε αλλού. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται με έναν τρόπο που σέβεται τα αυστηρά όρια της πειθαρχίας που ορίζονται στο Άρθρο 28 και προωθεί την έλλειψη βίας στο σχολείο. Η Επιτροπή έχει επανειλημμένα αποσαφηνίσει στις συμπεριληφθείσες παρατηρήσεις πως η χρήση σωματικής βίας δεν σέβεται ούτε την έμφυτη αξιοπρέπεια του παιδιού, ούτε τα σαφή όρια της σχολικής πειθαρχίας. Η συμμόρφωση με τις αξίες αυτές αναγνωρίζεται ξεκάθαρα στο άρθρο 29 και απαιτεί από τα σχολεία να είναι φιλικά προς τα παιδιά με όλη τη σημασία του όρου και να είναι συνεπείς με σεβασμό στην

αξιοπρέπεια του παιδιού. Η συμμετοχή των παιδιών στη σχολική ζωή, η ίδρυση μαθητικής κοινότητας και μαθητικών συμβουλίων, η διαπαιδαγώγηση σε θέματα υγείας και η συμβουλευτική από συνομηλίκους, καθώς και η ανάμειξη των παιδιών σε ενδοσχολικές πειθαρχικές διαδικασίες, πρέπει να προωθηθεί ως μέρος της μαθησιακής διαδικασίας και εμπειρίας με σκοπό τη συνειδητοποίηση των ατομικών δικαιωμάτων.

Τρίτον, ενώ το Άρθρο 28 εστιάζει στις υποχρεώσεις των κρατών μερών σε σχέση με την εγκαθίδρυση εκπαιδευτικών συστημάτων και την εξασφάλιση της εισαγωγής σε αυτά, το Άρθρο 29 υπογραμμίζει το υποκειμενικό και ατομικό δικαίωμα σε ένα ποιοτικό εκπαιδευτικό επίπεδο. Σε συμφωνία με την έμφαση της Σύμβασης στη σημασία της δράσης υπέρ των συμφερόντων του παιδιού, το Άρθρο εστιάζει στο μήνυμα για παιδοκεντρική εκπαίδευση: ότι δηλαδή ο στόχος της εκπαίδευσης είναι η ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού, των ταλέντων και των δυνατοτήτων του, αναγνωρίζοντας πως κάθε παιδί έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, ενδιαφέροντα, δυνατότητες και μαθησιακές ανάγκες. Έτσι το πρόγραμμα σπουδών πρέπει να είναι σε ευθεία συνάρτηση ως προς το κοινωνικό, πολιτιστικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό υπόβαθρο του παιδιού και τις παροντικές και μελλοντικές ανάγκες του και λαμβάνει υπόψη τις πλήρεις αναπτυσσόμενες δυνατότητες του: διδακτικές μέθοδοι πρέπει να προσαρμοστούν στις διαφορετικές ανάγκες διαφορετικών παιδιών. Η εκπαίδευση πρέπει να στοχεύει επίσης στην εξασφάλιση των αναγκαίων βιοτικών γνώσεων ώστε κανένα παιδί να μην φεύγει από το σχολείο όντας μη εφοδιασμένο για να αντιμετωπίσει μελλοντικές δυσκολίες. Βασικά εφόδια αποτελούν όχι μόνο γλωσσικές και μαθηματικές γνώσεις αλλά και εφόδια όπως η δυνατότητα να παίρνει ισορροπημένες αποφάσεις, να επιλύει ειρηνικά τις διαφορές του, να διατηρεί έναν υγιή τρόπο ζωής, καλές κοινωνικές σχέσεις και υπευθυνότητα, κριτική σκέψη, δημιουργικά ταλέντα και άλλες δυνατότητες που παρέχουν στο παιδί αναγκαίες γνώσεις για να κινήσουν τους μελλοντικούς τους στόχους.

Η Σύμβαση επίσης θα ήθελε να υπογραμμίσει τη σύνδεση μεταξύ του Άρθρου 29 (1) και του αγώνα ενάντια στο ρατσισμό, τις φυλετικές διακρίσεις, την ξενοφοβία και την γενικότερη έλλειψη ανεκτικότητας. Ο ρατσισμός και τα συναφή φαινόμενα ακμάζουν εκεί που επικρατεί άγνοια, αβάσιμος φόβος σχετικά με τη φυλετική, εθνική, θρησκευτική, πολιτισμική, γλωσσική ή άλλα είδη διαφορετικότητας, η εκμετάλλευση των προκαταλήψεων και τέλος η διδασκαλία και προώθηση διαστρεβλωμένων αρχών. Ένα σταθερό και διαρκές αντίδοτο σε όλες αυτές τις πρακτικές είναι η παροχή εκπαίδευσης που προωθεί την κατανόηση και εκτίμηση των αρχών που κατοπτρίζονται στο Άρθρο 29 (1), συμπεριλαμβανομένου του σεβασμού στις διαφορές και τις προκλήσεις όλων των μορφών διακρίσεων και προκατάληψης. Η εκπαίδευση θα πρέπει συνεπώς να αποτελεί προτεραιότητα σε όλες τις καμπάνιες απέναντι στα αρνητικά του ρατσισμού και των σχετικών φαινομένων. Έμφαση πρέπει ταυτόχρονα να δοθεί στη σημασία της διδασκαλίας σχετικά με τον ρατσισμό, όπως ασκήθηκε ιστορικά και ιδίως όπως εκδηλώθηκε και εκδηλώνεται μέσα σε συγκεκριμένες κοινωνίες. Η ρατσιστική συμπεριφορά δεν είναι κάτι που επιδεικνύουν μόνο οι «άλλοι». Είναι συνεπώς σημαντικό να εστιάσουμε στην ίδια την κοινωνία του παιδιού όταν διδάσκεται τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς και τα δικαιώματα του παιδιού αλλά και την αρχή της μη-

διάκρισης. Αυτή η διδασκαλία μπορεί ενεργά να συνεισφέρει στην παρεμπόδιση και τον περιορισμό του ρατσισμού, των εθνικών διακρίσεων, της ξενοφοβίας και της σχετικής έλλειψης ανεκτικότητας.

Τέταρτον, το Άρθρο 29 (1) επιμένει σε μία ολιστική προσέγγιση στην εκπαίδευση που προωθεί τις φυσικές, πνευματικές, νοητικές και συναισθηματικές πλευρές της εκπαίδευσης, την διανοητική, κοινωνική και πρακτική όψη, την παιδική ηλικία καθώς και την διά βίου μάθηση. Ο γενικότερος στόχος της εκπαίδευσης είναι να μεγιστοποιήσει τις δυνατότητες του παιδιού και τις ευκαιρίες του να συμμετέχει πλήρως και υπεύθυνα σε μία ελεύθερη κοινωνία.

Πέμπτον, δίνεται έμφαση στην ανάγκη για μία εκπαίδευση προσανατολισμένη στην ενδυνάμωση εθνικών αξιών, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης για ειρήνη, της ανεκτικότητας και του σεβασμού στο φυσικό περιβάλλον. Η εκπαίδευση λοιπόν πρέπει να λάβει μέρος εντός της οικογένειας, αλλά τα σχολεία και οι κοινότητες πρέπει να παίξουν ένα αντίστοιχα ουσιαστικό ρόλο.

Έκτον, αντικατοπτρίζει τον σημαντικό ρόλο των αναγκαίων εκπαιδευτικών ευκαιριών στην προώθηση όλων των άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην κατανόηση της ενότητας τους. Η δυνατότητα ενός παιδιού να συμμετέχει πλήρως και υπεύθυνα σε μια ελεύθερη κοινωνία μπορεί να προσβληθεί και να υποβαθμιστεί όχι μόνο από την εξόφθαλμη άρνηση στην είσοδο στην εκπαίδευση καθώς και από την αποτυχία να προωθηθεί η κατανόηση των αξιών που αναγνωρίζονται σε αυτό το άρθρο.

Εκπαίδευση και ανθρώπινα δικαιώματα:

Το Άρθρο 29 § 1 μπορεί να θεωρηθεί θεμέλιο των ποικίλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, για τα οποία αποφάνθηκε το Παγκόσμιο Συνέδριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, στη Βιέννη το 1993. Παρόλα αυτά, δε δόθηκε τόσο μεγάλη αξία στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο αυτών των δραστηριοτήτων. Η εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα οφείλει να παρέχει αξιoσημείωτες πληροφορίες στο κομμάτι των ανθρωπιστικών συμβάσεων που υπεγράφησαν στο παρελθόν. Ωστόσο, τα ίδια τα παιδιά μπορούν να συνειδητοποιήσουν την αξία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, από την πρακτική τους εφαρμογή. Η εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να αποτελεί μια κατανοητή και μακροχρόνια διαδικασία, η οποία να αντανακλά τα ανθρωπιστικά ιδεώδη μέσα από την καθημερινότητα και τις εμπειρίες των παιδιών. Οι αξίες που απαριθμούνται στο άρθρο 29 (1) είναι σχετικές και αναφέρονται στα παιδιά που ζούνε σε συνθήκες ειρήνης, αλλά αποκτούν μεγαλύτερη σημασία για εκείνα τα παιδιά τα οποία ζούνε σε εμπόλεμες συνθήκες ή σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Όπως σημειώνετε εξάλλου, είναι απαραίτητο στο πλαίσιο όπου τα εκπαιδευτικά συστήματα επηρεάζονται από πολέμους, φυσικές καταστροφές και αστάθεια, τα εκπαιδευτικά προγράμματα να πραγματοποιούνται με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται η αλληλοκατανόηση, η

διασφάλιση της ειρήνης και της ασφάλειας και να συμβάλλουν στην καταπολέμηση της βίας και των εμπόλεμων συρράξεων. Η εκπαίδευση σχετικά με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο αποτελεί μια σημαντική αλλά δυστυχώς «παραμελημένη» διάσταση προσπαθειών, με σκοπό να υλοποιηθεί το έργο των διατάξεων του άρθρου 29 (1).

Εφαρμογή, έλεγχος και αποτίμηση:

Οι σκοποί και οι αξίες που αντανακλώνται στο συγκεκριμένο άρθρο, διατυπώνονται με γενικότητα και οι προτάσεις έχουν ενδεχομένως μια ευρεία ερμηνεία. Η κατάσταση αυτή είναι φανερό ότι έχει οδηγήσει πολλά κράτη-μέρη στη διαπίστωση ότι δεν είναι απαραίτητο ή ακόμη ότι είναι ακατάλληλο, να διαβεβαιώσουν ότι οι αντίστοιχες αξίες αποτυπώνονται στη νομοθεσία. Η Επιτροπή καλεί και προτρέπει όλα τα κράτη-μέλη να λάβουν τα απαραίτητα βήματα με σκοπό να ενσωματώσουν επισήμως και σε όλα τα επίπεδα αυτές τις αρχές στην εκπαιδευτική τους πολιτική και νομοθεσία. Η αποτελεσματική προβολή του άρθρου 29 §1 απαιτεί την ριζική επανεπεξεργασία των προγραμμάτων σπουδών, με σκοπό να συμπεριλάβει τους πολλαπλούς σκοπούς της εκπαίδευσης καθώς και τη συστηματική επανάληψη βιβλίων και άλλων εκπαιδευτικών υλικών και τεχνολογιών, καθώς επίσης και την σχολική πολιτική. Προσεγγίσεις, οι οποίες δεν κάνουν τίποτε άλλο, παρά να έχουν ως σκοπό την επιβολή των σκοπών και των αξιών του άρθρου στο υπάρχον σύστημα, χωρίς να προκρίνουν καμία περαιτέρω και βαθύτερη αλλαγή είναι ξεκάθαρα ανεπαρκείς. Οι σχετικές αξίες δε μπορούν να αφομοιωθούν αποτελεσματικά και κατ' επέκταση να γίνουν σύμφωνα με ένα ευρύτερο πρόγραμμα σπουδών, με εξαίρεση εκείνες, οι οποίες είναι υπολογίζεται ότι μπορούν να μεταδώσουν, να προάγουν, να διδάξουν και, όσο το δυνατόν περισσότερο, να προωθήσουν τις αξίες, για τις οποίες οι ίδιοι πείστηκαν για την ιδιαιτερότητά τους.

Σε γενικές γραμμές, οι πολλαπλές πρωτοβουλίες που τα ίδια τα κράτη μέρη είναι υποχρεωμένα να αναλάβουν σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Συμβουλίου δε θα έχουν καμία απολύτως αξία σε περίπτωση που δεν πραγματοποιηθεί σωστή διάδοση του κειμένου του Συμβουλίου, σε συνδυασμό με τις παροχές του άρθρου 42. Προκειμένου να επιτευχθεί μια ευρεία διάδοση, τα κράτη-μέλη είναι υποχρεωμένα να καταθέσουν αναφορά σχετικά με τα μέτρα τα οποία έχουν ληφθεί, με σκοπό την εκπλήρωση του στόχου, ενώ ταυτόχρονα το Γραφείο του Υπατου Αρμοστή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα οφείλει να αναπτύξει μια ευκατανόητη βάση δεδομένων για τις διάφορες γλωσσικές εκδοχές που έχουν προταθεί από το ίδιο το Συμβούλιο.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, διαδραματίζουν σαφέστατα έναν βασικό ρόλο, με σκοπό αφενός την ανάδειξη των αξιών και των σκοπών του άρθρου 29 §1 και αφετέρου στη διαβεβαίωση ότι οι δραστηριότητές τους δε θα υποθάλψουν τις προσπάθειες των άλλων που θα έχουν ως βασική τους επιδίωξη τη μετάδοση αυτών των στόχων. Οι κυβερνήσεις είναι υποχρεωμένες από το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 17 περ. α, να ακολουθήσουν όλα τα

απαραίτητα βήματα με σκοπό «να ενθαρρύνουν τα ΜΜΕ να μεταδώσουν την πληροφορία και υλικό από την κοινωνική και πολιτισμική ωφέλεια στο ίδιο το παιδί»

Η Επιτροπή προτρέπει όλα τα κράτη μέρη να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο και προσοχή στην εκπαίδευση ως μια δυναμική διαδικασία και στον σχεδιασμό μέσων με σκοπό την παρακολούθηση των διαχρονικών αλλαγών σε συνδυασμό με το άρθρο 29 § 1. Η Επιτροπή επισημαίνει τη σημαντικότητα των ερευνών οι οποίες ενδέχεται να παρέχουν τη δυνατότητα μιας καλύτερης εκτίμησης της προόδου που έχει πραγματοποιηθεί, οι οποίες θα βασίζονται στις απόψεις όλων όσων εμπλέκονται σε αυτού του είδους το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου των παιδιών εντός ή εκτός σχολείου, των καθηγητών, των γονέων καθώς και των καθηγητών-επιμορφωτών. Υπό αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή τονίζει το ρόλο της παρακολούθησης σε εθνικό επίπεδο που έχει ως στόχο να διαβεβαιώσει ότι παιδιά, γονείς και καθηγητές μπορούν να συμβάλλουν οι ίδιοι στις αποφάσεις, σχετικές με την εκπαίδευση.

Η Επιτροπή προτρέπει όλα τα κράτη μέρη να αναπτύξουν ένα εθνικό σχέδιο δράσης με σκοπό να επιτευχθούν και να πραγματοποιηθούν οι στόχοι που απαριθμούνται στο Άρθρο 29 §1. Εάν ένα τέτοιο σχέδιο καταρτιστεί στο ευρύτερο πλαίσιο ενός εθνικού σχεδίου δράσης για τα παιδιά, η κυβέρνηση οφείλει να διασφαλίσει ότι έχει λάβει υπόψη της όλα τα θέματα που αναφέρονται στο άρθρο 29 §1. Η Επιτροπή ταυτόχρονα προτρέπει ότι τα Ηνωμένα Έθνη όπως επίσης και άλλα διεθνή σώματα τα οποία ασχολούνται με την εκπαιδευτική πολιτική και με την εκπαίδευση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να επιδιώξουν έναν καλύτερο συντονισμό, ώστε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του άρθρου 29 §1..

Τα συμβαλλόμενα κράτη θα πρέπει επίσης να θεσπίσουν μια διαδικασία επανεξέτασης η οποία θα ανταποκρίνεται στις καταγγελίες ότι οι υπάρχουσες πολιτικές ή πρακτικές δεν συνάδουν με το άρθρο 29 § 1. Η Επιτροπή καλεί κάθε συμβαλλόμενο κράτος, όποτε επικαλείται αυτό το άρθρο, να εντοπίσει τις πραγματικές δυνατότητες που υπάρχουν σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο με σκοπό την επανεξέταση των υφιστάμενων προσεγγίσεων που θεωρούνται ασυμβίβαστες με την ίδια σύμβαση. Θα πρέπει ταυτόχρονα να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούν να αρχίσουν οι εν λόγω επανεξετάσεις και πόσες τέτοιες διαδικασίες επανεξέτασης έχουν αναληφθεί εντός της περιόδου αναφοράς.

Προκειμένου να υπάρξει μια καλύτερη παρακολούθηση στη διαδικασία εξέτασης των αναφορών των ίδιων των κρατών-μελών που σχετίζονται με το άρθρο 29 § 1 και σε συνδυασμό με την απαίτηση του άρθρου 44, ότι οι αναφορές οφείλουν να καταδεικνύουν παράγοντες και δυσκολίες, η Επιτροπή απαιτεί από κάθε συμβαλλόμενο κράτος να παράσχει λεπτομερείς ενδείξεις στις περιοδικές του εκθέσεις, σχετικά με αυτά που θεωρεί ως σημαντικότερες προτεραιότητες της δικαιοδοσίας του, οι οποίες απαιτούν μια πιο συντονισμένη προσπάθεια. Ταυτόχρονα, το συμβαλλόμενο κράτος-μέλος είναι υποχρεωμένο να περιγράψει το πρόγραμμα δραστηριοτήτων που προτίθεται να αναλάβει κατά τα επόμενα πέντε έτη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν.

7. Ερωτήσεις προς συζήτηση:

Με βάση αυτά η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού διερωτάται:

- i. Εκπαίδευση και Ανεκτικότητα: Με ποια μέτρα δύνανται να αρθούν οι προκαταλήψεις και να εξασφαλισθεί η δημιουργία ενός ανεκτικού σχολικού περιβάλλοντος, το οποίο θα προάγει τον πλουραλισμό και την πολυπολιτισμικότητα;
- ii. Εκπαίδευση και Αναλφαβητισμός: Πώς θα μπορούσε να εξαλειφθεί το πρόβλημα του αναλφαβητισμού και κατά συνέπεια να βελτιωθούν οι συνθήκες εκπαίδευσης (υποδομές, εκπαιδευτικό προσωπικό, περιεχόμενο διδασκαλίας κτλ.), ιδίως στα αναπτυσσόμενα κράτη;

8. Ηλεκτρονικές Πηγές:

1. <https://www.unicef.gr/η-σύμβαση-για-τα-δικαιώματα-του-παιδιού-με-απλά-λόγια/a4-467-22>
2. [http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/C978FDCDE90C974DC225775E002FA27F/\\$file/TEACHERS%20MANUAL%20ON%20HR%20EDUCATION.pdf](http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/C978FDCDE90C974DC225775E002FA27F/$file/TEACHERS%20MANUAL%20ON%20HR%20EDUCATION.pdf)
3. <http://www.0-18.gr/gia-megaloyis/efarmogi-symbasis-gia-ta-dikaiomata-toy-paidiou>
4. https://www.academia.edu/15247293/Η_προστασία_του_παιδιού_στη_νομολογία_του_Ευρωπαϊκού_Δικαστηρίου_Δικαιωμάτων_του_Ανθρώπου._υπό_έκδοση_?auto=download
5. https://www.academia.edu/10242259/Το_Διεθνές_Ανθρωπιστικό_Δίκαιο_και_η_Προστασία_του_παιδιού_2011
6. https://www.academia.edu/12754583/Η_Επιτροπή_για_τα_Δικαιώματα_του_Παιδιού_ένας_δεκαπενταετής_απολογισμός_2006

9. Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

1. Ε. Μουαμελετζή στο Π. Νάσκου- Περράκη, Κ. Χρυσόγονος, Γ. Ανθόπουλος, Η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού και η εσωτερική έννομη τάξη, ερμηνεία κατ' άρθρο, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2002, σελ. 302-310.
2. Κ. Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2006.
3. Π. Νάσκου – Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου, Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016.
4. Π. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2012.
5. Νάσκου-Περράκη Π., Ταραράς Κ., Χαϊνογλου Κ., «Ανθρώπινα Δικαιώματα: Ερωτήσεις και Απαντήσεις», εκδ. Θέμις, Αθήνα, σελ. 349, 2013

Α' μέρος: http://www.naskouperraki.gr/wp-content/uploads/2015/01/Nask_Perraki_12_merosA.pdf

Β' μέρος: http://www.naskouperraki.gr/wp-content/uploads/2015/01/Nask_Perraki_12_merosB.pdf

10. Σχετικές Διατάξεις σε Διεθνές Επίπεδο που προστατεύουν το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση:

Άρθρο 26(2) της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

Άρθρο 13(1) από το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα,

Άρθρο 5(1) από τη Σύμβαση της UNESCO κατά των Διακρίσεων στην Εκπαίδευση,

Άρθρο 4 της Σύστασης της UNESCO περί Παιδείας για Διεθνή Κατανόηση, Συνεργασία και Ειρήνη που να στηρίζεται στα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τις Θεμελιώδεις Ελευθερίες του,

Άρθρο 7 της Διακήρυξης για τα Δικαιώματα του Παιδιού Άρθρο 40 της Συνθήκης της Λωζάννης

Άρθρο 2 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Άρθρα 165 και 166 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (πρώην άρθρα 52-59 της Συνθήκης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων)

Άρθρο 6 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

